

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ГУМАНІТАРНОЇ, ФІЛОЛОГІЧНОЇ ТА
ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ГЕРМАНСЬКОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**Методика викладання німецької мови :
метод. вказівки до організації самостійної роботи для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4
Середня освіта А4.021 Англійська мова та зарубіжна література за
освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна
література (англійська, німецька))»**

УДК 371.32:811.111'243

М54

Схвалено до друку Вченою радою
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол № 10 від 30 червня 2025 р.)

Методика викладання німецької мови : метод. вказівки до організації самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4 Середня освіта А4.021 Англійська мова та зарубіжна література за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська, німецька))»

Укладачі: Шевченко М. Ю., доц. кафедри іноземних мов, канд. філос.наук

Рецензенти:

Радзієвська О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Гармаш О. М. – доктор філософії в галузі знань «Освіта/Педагогіка», доцент, завідувача кафедрою педагогіки та методики викладання Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ "ДДПУ".

Методика викладання німецької мови : метод. вказівки до організації самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4 Середня освіта А4.021 Англійська мова та зарубіжна література за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська, німецька))» / уклад. М. Ю. Шевченко. Слов'янськ ; Дніпро, 2025. 72 с.

Зміст

Передмова

Завдання для самостійної роботи

Сучасні підходи у викладанні німецької мови: вітчизняний та іноземний досвід.

Труднощі у формуванні німецькомовної комунікативної компетентності учнів ЗЗСО. Самоаналіз власної професійної діяльності.

Позакласна робота з іноземної мови. Пісні, римівки, вірші, театралізації на уроках німецької мови. Особливість навчання німецькій мові дітей з особливими освітніми потребами.

Особливості навчання учнів рівня базової середньої освіти німецькій мові в умовах дистанційного та змішаного навчання.

Теми рефератів

Глосарій

Список рекомендованої літератури

Передмова

Сучасний етап розвитку шкільної іншомовної освіти в Україні характеризується переорієнтацією навчального процесу на компетентнісний, комунікативно-діяльнісний та особистісно орієнтований підходи. У цих умовах особливої актуальності набуває проблема якісної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов, здатного ефективно організувати навчально-виховний процес, творчо застосовувати сучасні методики викладання та постійно вдосконалювати власну професійну діяльність.

Методичні вказівки «Методика викладання німецької мови» розроблено як рекомендації до організації самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4 Середня освіта (А4.021 Англійська мова та зарубіжна література) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська, німецька))». Методичні вказівки спрямовані на формування у студентів цілісного уявлення про сучасні підходи до навчання німецької мови в закладах загальної середньої освіти, а також на розвиток їхніх професійно-методичних компетентностей.

Зміст методичних вказівок структуровано відповідно до актуальних вимог вищої педагогічної освіти та охоплює ключові аспекти методики викладання німецької мови: аналіз вітчизняного й зарубіжного досвіду навчання, проблеми формування німецькомовної комунікативної компетентності учнів, організацію позакласної роботи, використання автентичних матеріалів (пісень, римівок, віршів, театралізацій), особливості навчання дітей з особливими освітніми потребами, а також специфіку викладання німецької мови в умовах дистанційного та змішаного навчання.

Особлива увага приділяється розвитку в студентів умінь самостійного аналізу, критичного осмислення методичних рішень, самоаналізу власної майбутньої професійної діяльності та здатності до педагогічної рефлексії. Запропоновані завдання для самостійної роботи, теми рефератів, глосарій і список рекомендованої літератури сприяють поглибленню теоретичних знань і формуванню практичних навичок, необхідних для успішної діяльності вчителя німецької мови.

Методичні вказівки адресовано здобувачам вищої освіти педагогічних закладів, викладачам методики іноземних мов, а також вони можуть бути корисними учителям німецької мови, які прагнуть удосконалити свою професійну майстерність та впроваджувати сучасні освітні технології у практику навчання.

Завдання для самостійної роботи

Тема: Сучасні підходи у викладанні німецької мови: вітчизняний та іноземний досвід.

Мета:

оволодіти знаннями про сучасні підходи до викладання німецької мови в закладах загальної середньої освіти, їх теоретичні засади, особливості реалізації у вітчизняній та зарубіжній методичній практиці.

Завдання:

- оволодіти знаннями про основні сучасні підходи до навчання німецької мови;
- сформулювати уявлення про особливості реалізації комунікативного, компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів;
- навчитися аналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід викладання німецької мови;
- розвинути вміння добирати та обґрунтовувати доцільність використання сучасних підходів у навчальному процесі;
- сформулювати здатність застосовувати елементи сучасних підходів у практиці викладання німецької мови.

План

1. Поняття сучасних підходів у викладанні іноземних мов.
2. Комунікативний підхід у навчанні німецької мови.
3. Компетентнісний та діяльнісний підходи у викладанні німецької мови.
4. Особистісно орієнтований та міжкультурний підходи.
5. Вітчизняний досвід реалізації сучасних підходів у викладанні німецької мови.

6. Зарубіжний досвід навчання німецької мови (країни німецькомовного простору та європейські освітні практики).

Для опрацювання теми доцільно використати такі джерела:

1. **Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах** : підручник / кол. авторів за ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.
(розкриває сучасні підходи, принципи та методи навчання іноземних мов у вітчизняній практиці)
2. **Довідник учителя німецької мови в запитаннях та відповідях** / авт.-упорядн. С. Ф. Корогодіна, О. С. Любченко. – Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2006. – 576 с.
(містить практичні рекомендації щодо реалізації сучасних підходів у викладанні німецької мови)
3. **Токменко О.** Інформаційні технології у викладанні іноземних мов: сьогодні і скрізь // Іноземні мови в вищих навчальних закладах. – 2006. – № 2. – С. 98.
(сучасні цифрові та інформаційні підходи до навчання іноземних мов)
4. **Програми для спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземної мови. Німецька мова 1–12 класи** // Іноземні мови в вищих навчальних закладах. – 2005. – № 5. – С. 6.
(відображає сучасні освітні вимоги та підходи до навчання німецької мови)
5. **Скальська О.** Додатковий – теж важливий! (До проблеми типології додаткових дидактичних матеріалів для навчання іноземної мови учнів початкової школи) // Іноземні мови в вищих навчальних закладах. – 2006. – № 1. – С. 92.
(особистісно орієнтований та діяльнісний підходи в навчанні)

6. **Палій О. А.** Методичний аналіз мультимедійних комп'ютерних курсів з німецької мови // Іноземні мови. – 2001. – № 1. – С. 62–65.
(інноваційні та мультимедійні підходи у викладанні німецької мови)
7. **Ковальчук Н.** Der Computer – ein neues Werkzeug auch für dich // Іноземні мови в вищих навчальних закладах. – 2006. – № 4. – С. 52.
(зарубіжний досвід інтеграції ІКТ у навчання німецької мови)
8. **Редько В.** Яким бути шкільному підручнику з іноземної мови? // Іноземні мови в вищих навчальних закладах. – 2007. – № 1. – С. 75.
(сучасні вимоги та підходи до навчальних матеріалів)

Актуалізація теоретичних знань (зрізне завдання)

На цьому етапі заняття здійснюється перевірка рівня засвоєння студентами базових понять, пов'язаних із сучасними підходами у викладанні іноземних мов. З цією метою пропонується тестове завдання з вибором однієї правильної відповіді.

Студентам пропонується відповісти на такі запитання:

Основною метою комунікативного підходу є:

- а) засвоєння граматичних правил;
- б) формування вмінь спілкування іноземною мовою;
- в) переклад текстів;
- г) заучування лексики.

Компетентнісний підхід орієнтований насамперед на:

- а) обсяг знань;
- б) результат у вигляді сформованих компетентностей;
- в) контроль помилок;
- г) репродуктивну діяльність.

Який підхід передбачає урахування індивідуальних особливостей учнів?

- а) граматико-перекладний;
- б) аудіолінгвальний;
- в) особистісно орієнтований;
- г) структурний.

Виконання цього завдання дозволяє викладачеві визначити рівень теоретичної підготовки студентів та готовність до подальшої аналітичної й практичної роботи.

Аналітичний етап. Вправа «Методичний детектив»

Метою даного етапу є формування в студентів умінь аналізувати навчальний процес та ідентифікувати сучасні підходи до викладання німецької мови на основі конкретних прикладів.

Студентам пропонується опис фрагмента уроку німецької мови: Учні працюють у парах, розігруючи діалоги «У кафе». Вчитель виконує роль фасилітатора, заохочує використання автентичних мовленнєвих зразків, помилки виправляє після завершення мовленнєвої діяльності.

Після ознайомлення з описом студентам необхідно визначити, який сучасний підхід реалізується у даному фрагменті уроку, обґрунтувати власну відповідь та назвати основні переваги застосування цього підходу в навчанні німецької мови. Виконання вправи сприяє розвитку аналітичного мислення та методичної рефлексії.

Креативний етап. Вправа «Методичний конструктор»

На цьому етапі студенти працюють у малих групах. Кожна група отримує

картку з вихідними умовами: вік учнів (5, 7 або 9 клас), тема уроку (наприклад: «Freizeit», «Reisen», «Meine Familie») та визначений підхід (комунікативний, міжкультурний або компетентнісний).

Завдання студентів полягає у розробці фрагмента уроку німецької мови з урахуванням зазначеного підходу. Необхідно визначити мету фрагмента, добрати методи й засоби навчання та коротко презентувати результат роботи. Ця вправа сприяє розвитку креативності, уміння працювати в команді та застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності майбутнього вчителя.

Порівняльно-рефлексивний етап. Вправа «Україна – Європа»

Метою етапу є усвідомлення студентами спільних і відмінних рис вітчизняного та зарубіжного досвіду викладання німецької мови. Студентам пропонується заповнити порівняльну таблицю за такими критеріями: роль учителя, роль учня, методи навчання, засоби навчання.

У процесі обговорення студенти роблять висновки щодо тенденцій розвитку сучасної інішомовної освіти та можливостей інтеграції зарубіжного досвіду у вітчизняну практику навчання.

Підсумковий контроль (зрізне завдання). Рефлексивне завдання «Методичний вибір»

З метою узагальнення отриманих знань студентам пропонується написати коротку письмову відповідь обсягом 5–6 речень на запитання: який сучасний підхід у викладанні німецької мови вони вважають найбільш ефективним і чому. Завдання спрямоване на розвиток умінь аргументувати власну професійну позицію.

Підбиття

підсумків

На завершальному етапі відбувається обговорення результатів виконаних завдань, формулюються загальні висновки щодо значення та доцільності використання сучасних підходів у викладанні німецької мови. Викладач акцентує увагу на важливості поєднання теоретичних знань і практичних умінь у професійній підготовці майбутнього вчителя.

Тема: Труднощі у формуванні німецькомовної комунікативної компетентності учнів ЗЗСО. Самоаналіз власної професійної діяльності.

Мета:

оволодіти знаннями про основні труднощі формування німецькомовної комунікативної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти, а також сформувати вміння здійснювати самоаналіз власної професійної діяльності вчителя німецької мови.

Завдання:

- сформувати уявлення про структуру німецькомовної комунікативної компетентності учнів;
- з'ясувати типові труднощі у формуванні мовленнєвих умінь (говоріння, аудіювання, читання, письмо);
- навчитися аналізувати причини виникнення комунікативних труднощів у процесі навчання німецької мови;
- розвинути вміння добирати методичні прийоми подолання труднощів у навчанні німецької мови;
- сформувати навички самоаналізу та професійної рефлексії майбутнього вчителя німецької мови.

План

Поняття німецькомовної комунікативної компетентності та її складники. Типові труднощі у формуванні мовленнєвих умінь учнів ЗЗСО. Психолого-педагогічні та методичні чинники виникнення труднощів. Методичні шляхи подолання труднощів у навчанні німецької мови. Самоаналіз професійної діяльності вчителя німецької мови як умова підвищення ефективності навчання.

Для опрацювання теми доцільно використати такі джерела:
Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013.
(розкриває структуру комунікативної компетентності та труднощі її формування в умовах шкільного навчання)

Басай Н. М. Німецька мова. Методика формування мовленнєвих умінь учнів основної школи. – К. : Освіта, 2018.
(містить практичні рекомендації щодо подолання труднощів у навчанні говоріння та аудіювання)

Сотникова С. І. Навчання німецької мови в середній школі: комунікативний аспект. – Харків : Ранок, 2017.
(орієнтована на типові проблеми учнів та способи їх подолання у шкільному курсі)

Kleppin K. Fehler und Fehlerkorrektur im Fremdsprachenunterricht. – Berlin : Langenscheidt, 2001.
(аналізує типові помилки учнів і стратегії корекції мовлення)

Huneke H.-W., Steinig W. Deutsch als Fremdsprache. Eine Einführung. – Berlin : Erich Schmidt Verlag, 2013.
(пояснює труднощі формування комунікативної компетентності в умовах навчання німецької як іноземної)

Актуалізація теоретичних знань (зрізне завдання)
На цьому етапі здійснюється перевірка засвоєння студентами базових понять, пов'язаних із комунікативною компетентністю та труднощами її формування. Студентам пропонується виконати тестове завдання з вибором правильної відповіді.

Німецькомовна комунікативна компетентність передбачає:

- а) знання граматичних правил;
- б) вміння спілкуватися німецькою мовою в різних ситуаціях;
- в) переклад текстів рідною мовою;
- г) заучування лексики напам'ять.

Яке мовленнєве вміння найчастіше викликає труднощі в учнів середньої школи?

- а) читання;
- б) письмо;
- в) говоріння;
- г) списування тексту.

Однією з основних причин комунікативних труднощів є:

- а) відсутність підручника;
- б) надмірне використання рідної мови;
- в) низька мотивація учнів;
- г) кількість граматичних вправ.

Виконання завдання дає змогу визначити готовність студентів до глибшого аналізу проблеми.

Аналітичний етап. Вправа «Проблемна ситуація»

Метою етапу є формування вмінь аналізувати реальні труднощі навчального процесу. Студентам пропонується опис ситуації з уроку німецької мови в 7 класі:

Учні володіють достатнім лексичним і граматичним матеріалом за темою «Freizeit», однак уникають усного мовлення, відповідають односкладово, бояться помилок і переходять на рідну мову.

Студентам необхідно визначити основні труднощі формування комунікативної компетентності, встановити можливі причини їх виникнення та запропонувати методичні шляхи подолання ситуації. Вправа сприяє розвитку аналітичного мислення та професійного бачення.

Креативний етап. Вправа «Методична майстерня»

Студенти працюють у малих групах. Кожна група отримує завдання розробити комунікативну вправу для учнів 6–8 класів з тем, типових для підручників Сотникової (наприклад: «Meine Stadt», «Meine Schule», «Freizeit»).

Необхідно визначити мету вправи, описати хід її виконання, зазначити, яку саме комунікативну труднощі вона допомагає подолати (страх говоріння, брак лексики, мовний бар'єр). Після виконання завдання результати обговорюються колективно.

Порівняльно-рефлексивний етап. Вправа «Очима вчителя»

Студентам пропонується проаналізувати власний досвід навчання іноземної мови в школі та порівняти його з сучасними методичними вимогами. Обговорюються питання ролі вчителя, ролі учня, характеру помилок та способів їх корекції. Особлива увага приділяється усвідомленню відповідальності вчителя за створення безпечного комунікативного середовища.

Рефлексивне завдання «Самоаналіз»

Студентам пропонується письмово відповісти на запитання обсягом 5–6 речень: які труднощі у формуванні німецькомовної комунікативної

компетентності вони вважають найтипівішими та які методичні дії вчителя є найбільш ефективними для їх подолання.

Підбиття

підсумків

На завершальному етапі формулюються узагальнені висновки щодо причин виникнення труднощів у формуванні комунікативної компетентності та значення професійної рефлексії вчителя. Підкреслюється роль самоаналізу як важливої складової професійного зростання майбутнього вчителя німецької мови.

Тема: Позакласна робота з іноземної мови. Пісні, римівки, вірші, театралізації на уроках німецької мови. Особливості навчання німецької мови дітей з особливими освітніми потребами.

Мета:

оволодіти знаннями про форми позакласної роботи з німецької мови, методичні можливості використання пісень, римівок, віршів і театралізацій у навчальному процесі, а також особливості організації навчання німецької мови дітей з особливими освітніми потребами.

Завдання:

- сформулювати уявлення про роль позакласної роботи у формуванні іншомовної комунікативної компетентності учнів;
- ознайомитися з методикою використання пісень, римівок, віршів і театралізованих форм у навчанні німецької мови;
- з'ясувати дидактичний потенціал ігрових та творчих форм роботи;
- проаналізувати особливості навчання німецької мови дітей з особливими освітніми потребами;
- розвинути вміння адаптувати позакласні та творчі завдання відповідно до індивідуальних освітніх потреб учнів.

План

Позакласна робота з іноземної мови як складова освітнього процесу. Пісні, римівки та вірші як засіб формування мовленнєвих навичок. Театралізація та рольова гра у навчанні німецької мови. Інклюзивний підхід у навчанні німецької мови. Адаптація творчих форм роботи для дітей з особливими освітніми потребами.

Для опрацювання теми доцільно використати такі джерела:
Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у закладах загальної

середньої освіти. – К. : Ленвіт, 2019.
(висвітлює роль позакласної роботи та творчих форм у навчанні іноземних мов)

Скальська О. Позакласна діяльність з іноземної мови в початковій та основній школі // Іноземні мови в школах України. – 2016.
(аналізує пісні, римівки та ігрові форми як засіб розвитку мовлення)

Басай Н. М. Комунікативно-ігрові технології навчання німецької мови. – К. : Освіта, 2020.
(практичні рекомендації щодо використання творчих завдань на уроках і в позакласній роботі)

Böttger H. Musik und Bewegung im Fremdsprachenunterricht. – München : Langenscheidt, 2016.
(методика використання пісень і руху в навчанні іноземних мов)

Rösch H. Deutschunterricht inklusiv gestalten. – Berlin : Cornelsen, 2018.
(питання інклюзивного навчання та адаптації матеріалів)

Позакласна робота

Ознайомлення з теоретичним матеріалом

Позакласна робота з іноземної мови є важливою складовою освітнього процесу, оскільки створює умови для природного іншомовного спілкування, підвищує мотивацію учнів та сприяє формуванню міжкультурної компетентності. На відміну від уроку, позакласна діяльність має більш вільний, творчий характер, що дозволяє залучати учнів до автентичних мовленнєвих ситуацій та розширювати їхній соціокультурний досвід.

Однією з ефективних форм позакласної роботи є проєктна діяльність. Наприклад, проєкт «Meine Stadt – meine Kultur» передбачає дослідження учнями культурних особливостей рідного міста та їх порівняння з містами Німеччини або Австрії. Учні готують презентації, відеоролики або постери німецькою мовою, працюють з автентичними джерелами, проводять мініопитування. Подібні проєкти активно використовуються в школах Німеччини в рамках міжпредметної інтеграції та в Україні як форма компетентнісного навчання.

Широкі можливості для формування міжкультурної компетентності надають кроскультурні активності. Однією з сучасних форм є онлайн-партнерства між школами України та Німеччини (Schulpartnerschaften). Учні спілкуються з ровесниками через відеоконференції, електронні листи або спільні цифрові платформи, обговорюють шкільне життя, традиції, свята, дозвілля. У Німеччині такі формати підтримуються програмами eTwinning та PASCH, а в Україні вони набувають популярності як форма автентичного мовного контакту.

Інноваційною формою позакласної роботи є мовні клуби (Deutsch-Club або Sprachcafé). Такі клуби діють у багатьох німецьких школах та молодіжних центрах і поступово впроваджуються в українських закладах освіти. Зустрічі проходять у неформальній атмосфері та включають тематичні дискусії, настільні ігри, перегляд фільмів, кулінарні майстер-класи. Основна мета мовного клубу — зняття мовного бар'єра та розвиток спонтанного мовлення.

Популярною в Німеччині та перспективною для України є форма театр-проєктів і драматичних майстерень. Учні готують короткі інсценізації, казки або сучасні сценки німецькою мовою, адаптуючи тексти відповідно до свого рівня володіння мовою. Театралізація сприяє розвитку

мовленнєвої впевненості, невербальної комунікації та командної роботи. В українських школах така форма часто поєднується з позакласними заходами до Днів європейських мов або тижнів німецької мови.

Сучасною тенденцією є медіапроекти та цифрові формати позакласної роботи. Учні створюють подкасти, блоги, короткі відео німецькою мовою на теми шкільного життя, музики, екології або спорту. У Німеччині такі проекти інтегруються в концепцію *Medienkompetenz*, а в Україні вони відповідають вимогам Нової української школи щодо формування цифрової компетентності.

Особливої уваги заслуговують волонтерські та соціальні проекти з мовним компонентом. Наприклад, учні можуть готувати двомовні інформаційні матеріали для шкільних заходів, музеїв або благодійних ініціатив. У Німеччині такі проекти часто мають міжкультурний характер, а в Україні вони сприяють формуванню громадянської відповідальності та практичному використанню німецької мови.

Отже, позакласна робота з німецької мови, реалізована через проекти, кроскультурні активності, мовні клуби, театралізації та цифрові формати, є ефективним засобом розвитку комунікативної та міжкультурної компетентності учнів. Поєднання досвіду Німеччини та України дозволяє створити сучасне, мотивувальне освітнє середовище, у якому іноземна мова стає засобом реального спілкування й самовираження.

Приклади завдань для учнів у межах позакласної роботи з німецької мови

Приклад 1. Позакласний проєкт «Meine Schule – unsere Welt»

Учасники: учні 7–8 класів (10–15 осіб), учитель німецької мови (координатор), за можливості — партнерська школа з Німеччини або Австрії.

Мета завдання: розвиток іншомовної комунікативної та міжкультурної компетентності шляхом порівняння шкільного життя в Україні та німецькомовних країнах; формування навичок проєктної та командної роботи.

План завдання:

1. ознайомлення з темою та постановка проблемного питання;
2. розподіл ролей у групі;
3. збір інформації;
4. підготовка продукту проєкту;
5. презентація результатів;
6. рефлексія та обговорення.

Хід виконання завдання:

На першому етапі учитель організовує вступну бесіду німецькою мовою з опорою на наочність та запитання типу: „Wie ist unser Schulalltag? Was ist typisch für unsere Schule?“ Учні формують основне питання проєкту: чим подібне та чим відрізняється шкільне життя українських і німецьких школярів.

Далі клас ділиться на малі групи. Кожна група отримує окремий аспект для дослідження: розклад занять, позакласні активності, шкільні традиції, роль учителя й учня. У групах розподіляються ролі: дослідник, мовний редактор, дизайнер, доповідач.

Учні збирають інформацію з підручників, шкільних сайтів, відеоматеріалів або шляхом листування з учнями з Німеччини (за наявності). Учитель консультує щодо мовного оформлення та добору лексики.

На завершальному етапі учні створюють презентацію або плакат німецькою мовою та представляють результати під час позакласного заходу.

Очікувані результати:
учні вміють описувати шкільне життя німецькою мовою;
розширюється словниковий запас з теми «Schule»;
формується навичка порівняльного аналізу культурних явищ;
підвищується мотивація до вивчення мови.

Проблематичні моменти та їх подолання:
обмежений рівень мовної підготовки окремих учнів — використання мовних шаблонів і опорних фраз;
нерівномірний розподіл роботи в групі — чітке визначення ролей;
відсутність партнерської школи — використання автентичних відео та інтерв'ю з німецьких освітніх платформ.

Приклад 2. Мовний клуб «Deutsch kreativ: Spiele, Musik, Dialoge»

Учасники: учні 5–6 класів, учитель німецької мови (модератор), старшокласники як помічники (за можливості).

Мета завдання: формування позитивного ставлення до вивчення німецької мови через ігрову та творчо-комунікативну діяльність; розвиток навичок усного мовлення.

План завдання:

1. організація мовного середовища;
2. мовна розминка;
3. основна діяльність;

4. підсумкове творче завдання;
5. обговорення вражень.

Хід виконання завдання:
Заняття мовного клубу починається з короткої мовної розминки у формі римівки або пісні німецькою мовою. Учні повторюють за вчителем рухи та слова, що допомагає зняти напруження. Основна частина включає мовні ігри: рольові діалоги «Im Geschäft», «Im Café», настільні ігри з картками запитань. Учні працюють у парах, змінюючи партнерів. Наприкінці заняття учні створюють короткий усний діалог або мінісценку на запропоновану тему та презентують її групі.

Очікувані результати:
подолання мовного бар'єра;
розвиток спонтанного мовлення;
формування навичок співпраці;
підвищення інтересу до позакласної діяльності.

Проблематичні моменти та їх подолання:
сором'язливість учнів — робота в парах замість індивідуальних виступів;
різний рівень володіння мовою — використання диференційованих завдань; втрата уваги — часта зміна видів діяльності.

Приклад 3. Театральний позакласний проєкт «Deutsch auf der Bühne»

Учасники: учні 6–9 класів, учитель німецької мови, керівник гуртка або класний керівник.

Мета завдання: розвиток комунікативної, соціальної та емоційної компетентностей учнів шляхом театралізації німецькомовних текстів.

План завдання:

1. вибір сюжету;
2. адаптація тексту;
3. розподіл ролей;
4. репетиції;
5. виступ перед аудиторією;
6. рефлексія.

Хід виконання завдання:
Учитель пропонує учням кілька коротких казок або діалогів німецькою мовою. Разом обирається сюжет, який адаптується відповідно до рівня мовної підготовки.
Учні розподіляють ролі, працюють над вимовою та інтонацією, репетирують сценки. Репетиції проходять у позаурочний час у формі творчих зустрічей.
Підсумком є виступ під час шкільного свята або тижня іноземних мов.

Очікувані результати:
розвиток мовленнєвої впевненості;
покращення вимови;
формування навичок публічного виступу;
зміцнення позитивного мікроклімату в колективі.

Проблематичні моменти та їх подолання:
страх публічного виступу — групові ролі та хорові репліки;
обмежений час для репетицій — чіткий графік;
складність тексту — спрощення лексики та використання жестів.

Адаптування позакласної роботи з німецької мови для учнів з особливими освітніми потребами

Позакласна діяльність з німецької мови є особливо ефективною формою роботи з учнями з особливими освітніми потребами, оскільки вона створює менш формалізоване, емоційно безпечне середовище, у якому кожна дитина може реалізувати власні можливості. Адаптування завдань передбачає урахування індивідуальних освітніх потреб, темпу навчання, особливостей сприйняття інформації та рівня мовної тривожності учнів.

Під час реалізації позакласних проєктів і творчих форм роботи доцільно дотримуватися таких принципів адаптації.

По-перше, зміст завдань має бути спрощений без втрати комунікативної цінності. Наприклад, у проєкті «Meine Schule – unsere Welt» учні з ООП можуть відповідати лише за один аспект (малюнок, підбір ключових слів, озвучення окремих реплік), а не за весь *_setting_* проєкту. Мовний матеріал подається у вигляді коротких фраз, мовних кліше та зразків.

По-друге, обов'язковим є використання візуальної підтримки. Пісні, римівки, театралізації супроводжуються картками з ілюстраціями, піктограмами, жестами, кольоровим маркуванням лексики. Це особливо важливо для учнів з порушеннями мовлення, аутистичного спектра або з труднощами концентрації уваги.

По-третє, змінюється організація діяльності. Перевага надається роботі в парах або малих групах, де учень з ООП може виконувати посильну роль. Наприклад, у театральному проєкті «Deutsch auf der Bühne» така дитина може бути оповідачем із короткими фразами, учасником хорових реплік або відповідати за рухи й міміку.

По-четверте, темп виконання завдань має бути гнучким. Учням дозволяється більше часу на підготовку, повторення мовного матеріалу, використання підказок. Важливо уникати ситуацій мовного стресу та публічного виправлення помилок.

По-п'яте, значну роль відіграє емоційна підтримка. Учитель виступає фасилітатором, заохочує навіть мінімальні мовні успіхи, формує ситуацію успіху, що є ключовим чинником мотивації дітей з ООП до вивчення іноземної мови.

Критерії оцінювання результатів позакласної діяльності з німецької мови

Оцінювання позакласної роботи має носити формувальний характер і бути спрямованим не на контроль помилок, а на фіксацію індивідуального прогресу учня. Особливо це стосується учнів з особливими освітніми потребами.

Основними критеріями оцінювання є такі.

Комунікативна активність. Оцінюється готовність учня брати участь у мовленнєвій діяльності, ініціативність у діалогах, участь у спільних видах роботи (пісні, ігри, сценки). Для учнів з ООП враховується будь-який прояв мовної або невербальної участі.

Мовленнєва адекватність. Аналізується вміння використовувати німецьку мову відповідно до ситуації спілкування: правильний добір лексики, зрозумілість висловлювання, використання мовних зразків. Кількість помилок не є визначальною.

Рівень самостійності. Враховується здатність учня виконувати завдання з мінімальною допомогою вчителя або однокласників, користуватися опорними матеріалами, дотримуватися інструкцій.

Творчий внесок. Оцінюється участь у створенні проєктного продукту: ідейність, використання жестів, міміки, інтонації, візуальних елементів. Для дітей з ООП цей критерій часто є провідним.

Соціальна взаємодія. Аналізується вміння працювати в парі чи групі, дотримуватися правил співпраці, підтримувати інших учасників. Позитивна взаємодія є важливим показником успішності позакласної діяльності.

Особистісний прогрес. Порівнюється індивідуальний розвиток учня з його попередніми результатами, а не з досягненнями інших. Це може бути подолання мовного бар'єра, зростання впевненості, активніша участь у заходах.

Пісні, римівки та вірші як засіб формування мовленнєвих навичок.

Ознайомлення з теоретичним матеріалом

Формування мовленнєвих навичок є однією з ключових цілей викладання іноземної мови в закладах загальної середньої освіти. Мовленнєві навички включають слухання, говоріння, читання та письмо, і успішне засвоєння цих навичок значною мірою залежить від мотивації, активності учня та ступеня емоційного залучення у навчальний процес. Одним із найефективніших засобів розвитку мовлення, особливо на початкових і середніх етапах навчання, є використання пісень, римівок та віршів. Ці форми діяльності поєднують у собі музичну, ритмічну та емоційну складові, що сприяє більш легкому запам'ятовуванню лексики, структур граматики та інтонаційних моделей.

Психолінгвістичні дослідження підтверджують, що музично-ритмічна складова інформації значно полегшує її засвоєння. Мелодія та ритм створюють додаткові асоціативні зв'язки, які сприяють автоматизації мовних форм та підвищують ефективність аудитивного сприйняття. Крім того, використання пісень і віршів забезпечує емоційне включення учнів, що стимулює мотивацію та активність у навчанні.

2. Теоретичні основи використання пісень, римівок та віршів

Пісні як засіб мовленнєвого розвитку

Пісні в навчанні іноземної мови мають низку специфічних переваг. По-перше, вони поєднують вербальні та невербальні компоненти: слова супроводжуються музичним ритмом, мелодією, темпом і артикуляційними акцентами, що полегшує засвоєння лексики та граматичних конструкцій. По-друге, пісні стимулюють аудіювання та говоріння: повторюючи рядки пісні, учень практикує вимову, інтонацію, ритм мови та природний зв'язок слів у реченні.

Музика виступає своєрідним «засобом пам'яті», оскільки структура мелодії та ритму створює акустичні маркери, що допомагають автоматизувати мовні форми. Наприклад, вивчення числівників через пісні дозволяє учням запам'ятати їх послідовність легше, ніж при традиційному заучуванні. Крім того, пісні сприяють формуванню фонетичного слуху, що особливо важливо для учнів, які тільки починають оволодівати іноземною мовою.

Римівки як засіб формування фонетичних і граматичних навичок

Римівки, тобто короткі віршовані тексти з римуванням, є потужним інструментом для розвитку фонетичної й граматичної компетентності. Рима створює повторювані фонетичні моделі, які допомагають учням засвоювати правильну вимову та інтонаційні особливості мови. Римівки також

стимулюють автоматизацію граматичних конструкцій: учень під час повторення римівки без свідомих зусиль закріплює потрібні відмінки, часи та узгодження частин мови.

Особливо ефективно використання римівок у початковій школі та на початкових рівнях навчання, оскільки вони короткі, ритмічні та легко запам'ятовуються. Крім того, римівки сприяють розвитку слухової пам'яті, уваги та ритмічного відчуття мови, що є необхідною передумовою для подальшого розвитку усного мовлення.

Вірші як засіб розвитку мовленнєвої компетентності

Вірші, на відміну від римівок, можуть мати більш складну структуру, більший обсяг лексики та синтаксичних конструкцій. Вони сприяють розвитку читання, розуміння змісту тексту, словникового запасу, а також виразного мовлення. Виконання віршів на пам'ять або інсценізація поетичних текстів формує навички артикуляції, інтонаційного наголосу та ритму, що безпосередньо впливає на якість усного мовлення.

Крім того, робота з віршами стимулює когнітивні процеси: аналіз семантики слів, розуміння синтаксичних конструкцій, розпізнавання стилістичних засобів. У поетичних текстах часто використовується метафора, повтори та паралелізми, що полегшує запам'ятовування та сприяє розвитку критичного мислення.

3. Психолінгвістичні аспекти ефективності пісень, римівок і віршів

Наукові дослідження доводять, що поєднання музики та ритму з мовною діяльністю активує різні ділянки мозку, відповідальні за пам'ять, увагу та емоції. Це забезпечує більш глибоке закріплення матеріалу та підвищує мотивацію до навчання. Емоційне включення, що виникає під час

виконання пісень або римівок, сприяє подоланню мовного бар'єру та страху помилок.

Під час співу чи декламації віршів активізується моторна пам'ять, що допомагає учням автоматизувати артикуляційні навички та інтонаційні моделі. Особливо це важливо для дітей з труднощами вимови або фонетичними дефіцитами, оскільки повторювана мелодико-ритмічна структура допомагає формувати точну артикуляцію та правильний наголос.

4. Методичні підходи до використання пісень, римівок та віршів

Інтеграція у навчальний процес

Пісні, римівки та вірші можуть бути інтегровані у всі види навчальної діяльності: аудіювання, говоріння, читання та письмо. Наприклад, аудіювання пісні дає можливість учням засвоїти правильну вимову, інтонацію та ритм мови. Після прослуховування проводиться робота над лексикою та граматиною пісні: учні виписують нові слова, складають питання за змістом, практикують діалогові форми.

Римівки використовуються для тренування вимови та автоматизації граматичних форм. Учні повторюють римівки, поєднуючи їх із рухами, що активізує моторну пам'ять і підвищує концентрацію. Вірші включають у читання та декламацію, роботу над інтонацією, розвиток словникового запасу та розуміння змісту тексту.

Ігрові та творчі форми роботи

Для підвищення ефективності пісні, римівки та вірші використовуються ігрові форми: мовні флешмоби, пісенні марафони, інсценізації, поетичні конкурси. Такі форми стимулюють емоційну та соціальну активність учнів, сприяють командній роботі та розвитку комунікативних навичок.

Інклюзивні та диференційовані підходи

Використання пісень і римівок особливо ефективно для учнів з особливими освітніми потребами, оскільки вони дозволяють адаптувати темп навчання, обсяг мовного матеріалу та форму роботи до індивідуальних можливостей учня. Наприклад, дитина з порушеннями слуху або артикуляції може повторювати текст з опорою на рухи, жестову мову або піктограми.

5. Практичне значення та результати застосування

Використання пісень, римівок і віршів у навчанні німецької мови забезпечує:

- розвиток фонетичних і інтонаційних навичок;
- автоматизацію граматичних конструкцій;
- формування спонтанного усного мовлення;
- підвищення мотивації та емоційної включеності;
- розвиток слухової та моторної пам'яті;
- формування міжкультурної компетентності через тексти пісень та віршів, що відображають традиції та культурні реалії німецькомовних країн.

Дослідження в українських та німецьких школах показують, що учні, які регулярно працюють із піснями та віршами, легше засвоюють лексику та граматику, активніше беруть участь у мовленнєвих вправах і демонструють високий рівень комунікативної компетентності.

Пісні, римівки та вірші є потужним засобом формування мовленнєвих навичок у навчанні німецької мови. Їхнє використання поєднує музичний, ритмічний і емоційний аспекти, що забезпечує більш глибоке і стійке засвоєння лексики, граматики та інтонаційних моделей. Використання цих форм у навчанні сприяє підвищенню мотивації, розвитку комунікативної компетентності та міжкультурного розуміння. Інтеграція пісень, римівок та

віршів у навчальний процес є доцільною як у традиційних, так і в інклюзивних класах, оскільки дозволяє адаптувати завдання до індивідуальних освітніх потреб учнів.

В умовах сучасної школи такі форми роботи стають ключовим інструментом для розвитку мовленнєвої активності, творчості та самовираження учнів, а також підвищують ефективність навчання німецької мови як іноземної, роблячи її доступною, цікавою та мотивуючою.

Методичні рекомендації для майбутнього вчителя німецької мови щодо розробки матеріалів: пісні, римівки, вірші

1. Аналіз навчальної мети та вікових особливостей учнів

Перш ніж створювати матеріал, необхідно визначити:

- рівень володіння мовою учнів (початковий, середній, просунутий);
- вікову категорію (початкова школа, середня школа, старша школа);
- навчальні цілі (розширення словникового запасу, розвиток фонетики, усного мовлення, граматики);
- особливі освітні потреби (діти з порушеннями слуху, мовлення, уваги або когнітивними труднощами).

Приклад: для учнів 5–6 класів на початковому рівні доцільно обирати короткі, ритмічні пісні та римівки з простою лексикою («Mein Name ist...», «Ich habe...», числівники, кольори). Для старших учнів можна використовувати вірші та пісні складнішого змісту, що розвивають навички опису, аргументації, дискусії.

2. Вибір та адаптація матеріалу

Майбутній вчитель має:

- обирати тексти пісень, римівок і віршів, що відповідають темі уроку або навчальному модулю;
- адаптувати матеріал до мовного рівня учнів, спрощуючи лексичні та граматичні конструкції;
- забезпечувати наявність повторюваних елементів (рефрен, рима, мелодичні фрази), які полегшують запам'ятовування;
- використовувати наочність та мультимедіа (ілюстрації, піктограми, відео та аудіо), щоб підтримати розуміння тексту.

Приклад: пісню «Alle meine Entchen» можна доповнити картками із зображеннями предметів, назвами кольорів та рухами рук, що відповідають тексту.

3. Структурування матеріалу для уроку або позакласної діяльності

Розроблений матеріал має містити:

- коротку вступну частину з поясненням лексики та граматики;
- активність для аудіювання та повторення;
- мовленнєву вправу (спів, декламація, ритмічне повторення);
- творчий компонент (створення власних римівок, міні-віршів, інсценізація пісні);
- рефлексію (обговорення, що нового учні дізналися, які навички розвинули).

Приклад: урок за піснею «Guten Morgen, liebe Sonne» може мати таку структуру:

1. знайомство з новими словами (сонце, небо, пташки, світло);
2. прослуховування пісні з текстом;
3. спільне повторення рядків із рухами;
4. створення короткого діалогу «Добрий ранок» у парах;
5. обговорення вражень та нових слів.

4. Методика інтеграції пісень, римівок та віршів у різні види мовленнєвої діяльності

- **Аудіювання:** пісня чи римівка використовується для тренування розуміння на слух. Учні слухають уривки кілька разів, виконують завдання на вибір слова, повторення ритму, відгадування слів за контекстом.
- **Говоріння:** повторення рядків, спів у парах або групах, декламація віршів. Під час роботи з ООП учням можна надавати мовні кліше, готові фрази або візуальні підказки.
- **Читання:** аналіз тексту пісні або вірша, робота з римою та інтонацією, виділення ключових слів, складання запитань до тексту.
- **Письмо:** складання власних коротких римівок або віршів, заповнення пропусків у тексті пісні, створення плакатів із текстами та ілюстраціями.

5. Творчий підхід до розробки матеріалу

Майбутній учитель повинен розвивати власну креативність у створенні матеріалів:

- комбінувати пісні та римівки з руховими вправами, театралізацією та арт-деяльністю;
- пропонувати учням створювати власні тексти, що відображають їхній досвід і уяву;
- використовувати мультимедійні засоби (аудіо, відео, презентації), щоб підвищити емоційне включення;
- впроваджувати міжкультурні елементи (пісні та вірші з німецькомовних країн, традиції та свята).

6. Особливості роботи з учнями з ООП

- матеріал подається у коротких сегментах;
- використовуються опорні матеріали: піктограми, картинки, рухи;
- завдання диференційовані за рівнем складності та формою;

- активності групові та парні для підтримки соціальної взаємодії;
- наявні чіткі інструкції та повторення для кращого засвоєння;
- обов'язкова позитивна мотиваційна підтримка від вчителя.

Приклад: під час декламації пісні учень з ООП може: повторювати рефрен групи, виконувати рухи або жестову версію рядків, використовуючи кольорові картки для запам'ятовування слів.

7. Оцінювання ефективності матеріалу

Майбутній учитель повинен визначати критерії успіху:

- активність і участь учнів у виконанні пісень, римівок та віршів;
- точність вимови та інтонації;
- засвоєння лексики та граматики;
- здатність до творчої інтерпретації тексту;
- рівень комунікативної взаємодії;
- прогрес у порівнянні з попереднім рівнем навичок.

Оцінювання здійснюється формувально, з акцентом на прогрес, а не на абсолютну точність. Для учнів з ООП основним критерієм є участь та позитивний досвід, а не повна правильність усного виконання.

8. Приклади готових форм роботи для розробки власного матеріалу

- створення карток зі словами пісні та рухами для синхронного повторення;
- адаптація відомих німецьких пісень на тему «Meine Familie», «Tiere im Zoo» або «Freizeit» з додаванням рухів та малюнків;
- складання римівок для засвоєння граматичних форм (відмінювання дієслів, числівники, прикметники);
- створення міні-віршів на тему класу чи школи для інтеграції словникового запасу;

– театралізація коротких віршів або пісень як групова діяльність із різними ролями.

9. План розробки власного матеріалу крок за кроком

1. визначити навчальну мету;
2. обрати тему та тип тексту (пісня, римівка, вірш);
3. адаптувати лексичний та граматичний рівень;
4. забезпечити наочну і рухову підтримку;
5. розробити структуру заняття (аудіювання, говоріння, читання, письмо);
6. продумати диференціацію та адаптацію для ООП;
7. визначити критерії оцінювання;
8. протестувати матеріал у групі або класі;
9. внести корективи на основі спостережень і результатів;
10. підготувати підсумкову презентацію або продукт (пісенний виступ, плакат, відео).

10. Висновки та рекомендації для майбутнього вчителя

Розробка матеріалів на основі пісень, римівок та віршів є ефективним методом формування мовленнєвих навичок у навчанні німецької мови. Майбутній учитель має враховувати рівень учнів, їхні особливості, адаптувати матеріал за змістом та формою, поєднувати різні види діяльності та забезпечувати емоційне включення. Творчий підхід, використання мультимедійних та міжкультурних елементів, а також інклюзивна диференціація роблять процес навчання цікавим, мотивуючим і результативним.

Майбутньому вчителю рекомендується:

– планувати інтеграцію пісень, римівок та віршів у різні види мовленнєвої діяльності;

– враховувати індивідуальні освітні потреби;

- використовувати рухи, візуальні опори та мультимедіа;
- заохочувати творчість учнів і їх активну участь;
- оцінювати результати формувально, з акцентом на прогрес;
- постійно аналізувати ефективність матеріалу і вдосконалювати його для наступних уроків.

Таким чином, пісні, римівки та вірші виступають універсальним засобом розвитку усного мовлення, слухового сприйняття, фонетики, словникового запасу та граматичних умінь, одночасно мотивуючи учнів до активної участі в навчальному процесі та формуючи позитивне ставлення до німецької мови.

Практична частина: пісні, римівки та вірші як засіб формування мовленнєвих навичок у навчанні німецької мови

1. Мета практичної діяльності

- розвиток усного мовлення, слухання та читання учнів;
- автоматизація граматичних конструкцій та лексики;
- формування фонетичних та інтонаційних навичок;
- підвищення мотивації та активної участі учнів у навчальному процесі;
- інтеграція міжкультурних і творчих компонентів;
- адаптація завдань для дітей з особливими освітніми потребами.

2. План розробки матеріалів

1. Визначення навчальної мети та цілей уроку або позакласної активності.
2. Вибір типу матеріалу: пісня, римівка, вірш.
3. Підбір тематики та лексики відповідно до рівня учнів (початковий, середній, старший).

4. Адаптація матеріалу: спрощення конструкцій, додавання повторів, створення опорних матеріалів.
5. Структурування уроку: аудіювання, говоріння, читання, письмо, творчі завдання.
6. Використання інтерактивних та мультимедійних засобів.
7. Розробка критеріїв оцінювання.
8. Тестування та корекція матеріалу.

3. Конкретні приклади для різних класів

3.1 Початковий рівень (1–3 клас)

Тема: «Meine Familie»

Матеріал: коротка пісня та римівка

Пісня:

«Ich	habe	einen	Vater,
Ich	habe	eine	Mutter,
Ich	habe	einen	Bruder,
Ich habe eine Schwester.»			

Римівка:

«Mein	Hund,	mein	Hund,
läuft	im	Garten	rund.
Er		bellt	laut,
schaut sehr vertraut.»			

Хід виконання:

1. Вчитель знайомить учнів із лексикою (показ картинок із членами родини та тваринами).
2. Прослуховування пісні та римівки 2–3 рази.
3. Повторення за вчителем з рухами (пальчикові ігри, показ картинок).

1. Вчитель вводить лексику та структури (дієслова «spielen», «lesen», «gehen», «treffen»).
2. Прослуховування пісні, підкреслення повторюваних дієслів.
3. Повторення в ритмі музики або рукостисканням (ритмічне повторення сприяє запам'ятовуванню).
4. Інсценізація в парах: учні розповідають про свої хобі, використовуючи фрази з пісні.
5. Творче завдання: написати невеликий вірш про власний розпорядок вихідних та презентувати його класу.

Очікувані

результати:

- автоматизація граматичних форм дієслів;
- розвиток усного мовлення та навичок аудіювання;
- вільне використання лексики у комунікації;
- розвиток творчих та соціальних навичок.

Проблемні

моменти:

- складність ритму та довжина рядків;
- потреба у диференціації для учнів різного рівня;
- контроль часу на презентацію віршів.

3.3 Старший рівень (7–9 клас)

Тема: «Meine Stadt / Mein Land»

Матеріал: пісня з культурним контекстом та вірш

Пісня: «Berlin, Berlin, ich liebe dich» (адаптована)

«In Berlin gibt es viele Parks,

Die Museen sind wunderbar,

Ich gehe gern spazieren dort,

Und genieße jeden Tag dort.»

Вірш:

«Die Stadt ist groß, die Stadt ist schön,
Hier kann man viel entdecken und sehen.
Die Straßen bunt, die Menschen nett,
In Berlin vergeht die Zeit so schnell.»

Хід виконання:

1. Вчитель знайомить учнів з лексикою та культурними особливостями.
2. Прослуховування пісні, підкреслення нових слів та виразів.
3. Декламація вірша у групах із виразною інтонацією та емоційним забарвленням.
4. Обговорення культурних особливостей (місця, традиції, звичаї).
5. Творче завдання: створити власну міні-пісню або вірш про своє місто чи село, використовуючи отриману лексику.

Очікувані

результати:

- розширення словникового запасу та культурної компетентності;
- розвиток усного мовлення, аудіювання та читання;
- розвиток креативності та самовираження;
- формування міжкультурної компетентності.

Проблемні

моменти:

- складність лексики та синтаксису;
- потреба у мотивації учнів до творчої роботи;
- контроль часу для презентацій та творчих продуктів.

4. Адаптація для учнів з ООП

- короткі тексти та повтори;
- візуальні опори (картинки, піктограми, кольорові картки);

- рухова підтримка (жести, рухи тіла, пальчикові ігри);
- групова або парна робота для соціальної підтримки;
- можливість повторного прослуховування пісні або перегляду відео;
- диференціація завдань за рівнем складності.

5. Критерії оцінювання

Критерій	Високий рівень	Середній рівень	Початковий рівень
Вимова та інтонація	чітка, природна, правильний ритм	частково правильна, дрібні помилки	потребує допомоги вчителя
Усне мовлення	повністю використовує лексику та фрази	використовує частково, потребує підказки	повторює за вчителем
Творчість	створює власні рими або короткі вірші	створює адаптовані рими	повторює за зразком
Активність	активно включається в усі види діяльності	бере участь у більшості активностей	у обмежена участь

Використання матеріалу самостійно застосовує потребує підказки потреби писню або римівку у допомогі діалогам

6. Поради майбутньому вчителю

- поєднувати пісні, римівки та вірші з іншими видами діяльності (чтіння, письмо, говоріння);
- використовувати міжкультурні теми для розвитку комунікативної компетентності;
- постійно адаптувати матеріал під рівень класу;
- включати творчі завдання для мотивації;
- забезпечувати інклюзивність та диференціацію.

Розробка та використання пісень, римівок і віршів дозволяє майбутньому вчителю ефективно формувати мовленнєві навички учнів різного віку та рівня підготовки, адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб, підвищувати мотивацію та зацікавленість учнів, розвивати креативність і міжкультурну компетентність.

Розробка власного блоку використання пісень за прикладом

Завдання 1: Розробка міні-уроку з піснею

Мета: навчитися інтегрувати пісню в урок для розвитку мовленнєвих навичок учнів.

Хід виконання:

1. Студент обирає або складає коротку пісню на рівень 1–3 клас.
2. Створює план уроку на 10–15 хвилин, включаючи:

- введення лексики;
 - прослуховування пісні;
 - повторення за вчителем;
 - інтерактивне завдання (рухові вправи, повторення у парах).
3. Презентує міні-урок групі студентів, демонструючи методику проведення.

Очікувані результати: студент демонструє вміння структурувати урок із використанням пісні, інтерактивно залучати учнів.

Критерії оцінювання: ясність плану, логіка інтеграції пісні, активність “учнів”, творчість при використанні рухів та інтерактиву.

Завдання 2: Створення адаптованої римівки або вірша для учнів з ООП

Мета: навчитися адаптувати навчальний матеріал для дітей з особливими потребами.

Хід виконання:

1. Студент обирає тему уроку (наприклад: «Meine Familie», «Freizeit»).
2. Створює коротку римівку або вірш з повторюваними словами та простими реченнями.
3. Розробляє інструкцію для учнів: як повторювати, які рухи або картки використовувати.
4. Презентує римівку групі, демонструючи адаптацію для ООП.

Очікувані результати: студент демонструє вміння адаптувати навчальні матеріали для різного рівня підготовки та потреб.

Критерії оцінювання: зрозумілість матеріалу, диференціація складності, ефективність підтримки для ООП.

Завдання 3: Розробка творчого завдання для учнів

Мета: навчитися включати творчі елементи у навчання німецької мови через пісні та римівки.

Хід виконання:

1. Студент пропонує завдання для учнів: скласти власну коротку римівку або змінити слова у пісні під власний досвід (своє місто, улюблені заняття).
2. Описує, як це завдання буде реалізоване на уроці (групова робота, парна робота, презентація результату).
3. Презентує студентам-колегам готовий варіант завдання, моделює роботу учнів на 5–10 хвилин.

Очікувані результати: студент демонструє вміння створювати креативні завдання, мотивувати учнів, інтегрувати пісні та римівки у навчальний процес.

Критерії оцінювання: творчість завдання, відповідність віковому рівню, чіткість інструкцій, активність “учнів”.

Завдання 4: Інсценізація пісні або римівки

Мета: навчитися використовувати театралізацію як метод розвитку усного мовлення.

Хід виконання:

1. Студент обирає пісню або римівку для конкретного класу (наприклад, 4–6 клас).
2. Розробляє сценарій короткої сценки на основі пісні або римівки.
3. Презентує сценку перед групою студентів, демонструючи як можна задіяти учнів у виконанні ролей, діалогів та рухів.

- Після презентації проводить обговорення: які елементи можуть бути складними для учнів, як адаптувати.

Очікувані результати: студент вчиться інтегрувати театралізацію у навчання німецької мови, формувати комунікативні навички.

Критерії оцінювання: креативність сценки, реалізованість у класі, чіткість інструкцій, інтерактивність.

Завдання 5: Створення проекту “Моя пісня/вірш”

Мета: навчитися планувати комплексне заняття або позакласну активність із піснею.

Хід виконання:

- Студент обирає тему проекту (наприклад, «Meine Stadt», «Freizeit», «Mein Lieblingstier»).
- Створює пісню, римівку або короткий вірш із новою лексикою.
- Розробляє план уроку або позакласної роботи:
 - інтро з презентацією лексики,
 - прослуховування та повторення пісні,
 - інтерактивні вправи (рухи, картки, гра “заповни пропуски”),
 - творче завдання для учнів,
 - презентація результату учнями (малюнки, міні-сценки, декламація).
- Презентує проект групі студентів, моделюючи, як це буде реалізовано у класі.

Очікувані результати: студент демонструє комплексне планування заняття з інтеграцією пісень, римівок та віршів, враховує вікові та індивідуальні особливості учнів.

Критерії оцінювання: структура та логіка проекту, інтерактивність, креативність, адаптація для різних рівнів учнів, чіткість презентації.

Приклад

Блок 1. Початковий рівень (1–3 клас)

Тема: «Meine Familie und Haustiere»

Мета: формування базової лексики, розвиток усного мовлення, слухового сприймання, фонетики.

Пісня:

«Ich habe einen Vater,
Ich habe eine Mutter,
Ich habe einen Bruder,
Ich habe eine Schwester.»

Римівка:

«Mein Hund, mein Hund,
läuft im Garten rund.
Er bellt laut,
schaut sehr vertraut.»

Хід виконання:

1. Вчитель показує картки з членами родини та домашніми тваринами.
2. Прослуховування пісні 2–3 рази, повторення за вчителем.
3. Ритмічне повторення (показ рухів, пальчикові ігри).
4. Парна робота: розповідь про членів своєї родини.
5. Творче завдання: скласти коротку римівку про свого улюбленого домашнього улюбленця.

Очікувані

- засвоєння базової лексики;
- розвиток усного мовлення;
- формування фонетичних навичок;
- розвиток креативності.

Адаптація

для

ООП:

- використовувати картки та піктограми;
- короткі сегменти пісні та римівки;
- рухова підтримка (жести та рухи).

Завдання

для

учнів:

- повторити пісню групою та індивідуально;
- намалювати картинку своєї родини;
- скласти власну римівку.

Блок 2. Середній рівень (4–6 клас)**Тема:**

«Freizeitaktivitäten»

Мета: розвиток усного мовлення, автоматизація граматичних форм дієслів, розвиток творчості.

Пісня**(адаптована):**

«Am Wochenende spiele ich Fußball,
Am Nachmittag lese ich ein Buch,
Am Abend höre ich Musik,
Und ich treffe meine Freunde.»

Вірш:

«In meiner Freizeit gehe ich gern spazieren,

Die Sonne scheint, ich kann viel probieren.
Ich laufe, ich spiele, ich lese ein Buch,
Meine Freizeit macht mir Freude und Glück.»

Хід виконання:

1. Вчитель вводить лексику та структури дієслів.
2. Прослуховування пісні, виділення дієслів та ключових слів.
3. Повторення ритмічно (рухові вправи).
4. Інсценізація в парах: учні розповідають про своє хобі, використовуючи фрази з пісні.
5. Творче завдання: написати міні-вірш про свої вихідні та презентувати класу.

Очікувані

- автоматизація граматичних форм;
- розвиток усного мовлення та аудіювання;
- розвиток творчих і соціальних навичок.

Адаптація

для

ООП:

- спрощені дієслівні форми;
- картки з дієсловами та картинками;
- парна робота для соціальної підтримки.

Завдання

для

учнів:

- спів пісні у групі;
- створення власного вірша або римівки про хобі;
- презентація в парі або малих групах.

Блок 3. Старший рівень (7–9 клас)

Тема: «Meine Stadt / Mein Land»

Мета: розширення словникового запасу, розвиток усного мовлення, міжкультурна компетентність.

Пісня: «Berlin, Berlin, ich liebe dich» (адаптована)
«In Berlin gibt es viele Parks,
Die Museen sind wunderbar,
Ich gehe gern spazieren dort,
Und genieße jeden Tag dort.»

Вірш:

«Die Stadt ist groß, die Stadt ist schön,
Hier kann man viel entdecken und sehen.
Die Straßen bunt, die Menschen nett,
In Berlin vergeht die Zeit so schnell.»

Хід виконання:

1. Ознайомлення з лексикою та культурними особливостями.
2. Прослуховування пісні та виділення ключових слів.
3. Декламація вірша у групах із виразною інтонацією.
4. Обговорення культурних особливостей міста.
5. Творче завдання: створити міні-пісню або вірш про своє місто.

Очікувані

результати:

- розвиток словникового запасу та міжкультурної компетентності;
- розвиток усного мовлення та читання;
- креативне самовираження.

Адаптація

для

ООП:

- короткі тексти та повтори;

- картки, піктограми, рухи для підтримки;
- робота у парах або групах.

- Завдання** для **учнів:**
- прослухати та повторити пісню;
 - декламувати вірш у групах;
 - скласти власну пісню або вірш про своє місто.

Критерії оцінювання

Критерій	Високий рівень	Середній рівень	Початковий рівень
Вимова та інтонація	чітка, правильна, природна	частково правильна	потребує допомоги
Усне мовлення	активно використовує лексику	частково використовує	повторює за вчителем
Творчість	створює власні рими/вірші	адаптує приклади	повторює за зразком
Активність	активна участь у всіх завданнях	бере участь у більшості завдань	обмежена участь

Використання матеріалу самостійно застосовує з підказкою потребує допомоги

Опрацювання теоретичного матеріалу

Театралізація на уроках німецької мови: аналіз ефективності та методичні аспекти

Театралізація, або використання елементів театру та драматизації на уроках іноземної мови, вже багато років є одним із ефективних інструментів навчання. Вона передбачає **використання ігрових сцен, ролей, міні-вистав, імпровізацій та діалогів**, що дозволяє активізувати мовленнєву діяльність учнів, розвивати їх комунікативні, когнітивні та творчі навички.

На уроках німецької мови театралізація особливо корисна, оскільки дозволяє:

1. **Реалізувати комунікативний підхід** через практичне спілкування.
2. **Розвивати усне мовлення та інтонацію**, відтворюючи автентичні фрази.
3. **Підвищувати мотивацію учнів**, перетворюючи урок на інтерактивний і цікавий процес.

Метою цієї доповіді є комплексний аналіз переваг театралізації, мотиваційного потенціалу, цікавості для учнів та викладачів, а також визначення можливих недоліків та перешкод при її впровадженні.

Театралізація стимулює активне використання мови, оскільки учні **не можуть залишатися пасивними**. Вони вимушені вимовляти репліки,

запитання, відповіді та інтерактивні фрази, що значно прискорює засвоєння лексики та граматичних конструкцій.

Приклад: при інсценуванні діалогу в кафе («Im Café») учні вживають фрази замовлення напоїв та їжі, використовуючи реальні комунікативні ситуації.

Репетиції сценок, спів пісень та виразна декламація римівок допомагають учням відпрацьовувати **правильну вимову та інтонацію**. Театралізація перетворює навчання фонетики із нудного повторення на живу практику.

Через театралізовані вправи учні:

- взаємодіють із партнерами;
- відпрацьовують діалоги;
- вчаться виражати думку у контексті конкретної ситуації.

Це особливо важливо для німецької мови, де комунікативна компетентність включає не лише знання лексики, а й правильне використання форм ввічливості, часових форм дієслів та культурних норм.

Театралізація робить урок **цікавим, інтерактивним і емоційно насиченим**. Учні отримують позитивний емоційний досвід, що сприяє внутрішній мотивації до вивчення німецької мови.

Приклад мотиваційного ефекту:

- Учні створюють міні-виставу на тему «Meine Familie», використовуючи лексичний матеріал.
- Успіх групи підвищує впевненість та стимулює активне використання мови поза уроком.

Театралізація вимагає від учнів **креативного підходу**, імпровізації, вибору міміки, жестів та інтонації. Це розвиває не тільки мовленнєві навички, а й **емоційний інтелект, здатність до співпраці та розуміння емоцій інших людей**.

Ігрові та театралізовані методи приваблюють як **візуалів**, так і **аудіалів**:

- візуали – через костюми, плакати, малюнки;
- аудіали – через проголошення тексту, спів, ритмічні вправи;
- кінестетики – через рухи, сценічні дії, рольові ігри.

Це дозволяє враховувати різні стилі навчання та індивідуальні особливості учнів.

Театралізація створює **емоційно привабливе середовище**, де учні самі бачать результат своєї роботи. Наприклад, вистава або сценка на уроці дає можливість учню **почуватися важливим учасником процесу**, що формує внутрішню мотивацію до вивчення мови.

Інтерактивні театралізовані вправи формують **позитивну групову динаміку**. Учні підтримують одне одного, допомагають у вимові та виконанні ролей, що підвищує соціальну взаємодію та заохочує до спільної роботи.

Елементи гри, конкурси та постановки дають **моментальний позитивний зворотний зв'язок**, що мотивує учнів на подальшу активну участь у навчанні.

Театралізація дозволяє:

- робити короткі сценки;

- створювати пісні та римівки;
- імпровізувати діалоги;
- залучати костюми та реквізит.

Ця різноманітність підтримує інтерес учнів, особливо тих, хто швидко втрачає увагу під час традиційних уроків.

Інсценування, спів, використання жестів і міміки **роблять навчання живим і запам'ятовуваним**. Емоційний компонент підвищує ефективність засвоєння лексики та граматики.

Через театралізацію можна показати **культурні особливості країн німецькомовного простору**, наприклад: святкування Різдва, Oktoberfest, сімейні традиції. Це робить урок більш цікавим та змістовним.

Театралізовані вправи займають більше часу, ніж традиційна робота. Планування та підготовка сценок можуть потребувати окремого уроку.

Не всі учні готові до відкритої демонстрації мовленнєвої діяльності через **сором'язливість або невпевненість у знаннях**. Це може знизити ефективність заняття, якщо не врахувати індивідуальні особливості.

Для якісної театралізації потрібні **костюми, реквізит, аудіо- та відео- матеріали**, яких може не вистачати в школі.

Для початкових класів або початкових рівнів німецької мови деякі сценки можуть бути надто складними, особливо якщо включають складні конструкції або автентичні тексти.

Деякі учні бояться **публічного виступу**, що може зменшувати ефективність вправи. Вчителю потрібно продумати адаптаційні стратегії: робота в парах або групах, короткі сценки.

Рекомендації щодо ефективної реалізації

1. **Поступове введення театралізації:** починати з простих римівок і діалогів, переходячи до коротких сценок і міні-вистав.
2. **Індивідуальна адаптація:** для учнів з ООП та сором'язливих – ролі з меншим навантаженням, картки-підказки, повтори.
3. **Використання мультимедіа:** музика, аудіозаписи, відео допомагають підтримати увагу та наочність.
4. **Планування часу:** виділяти окремі уроки для театралізованих активностей або включати їх у позакласну роботу.
5. **Зворотний зв'язок та обговорення:** після виконання сценки аналізувати помилки, похвалити за успіхи, обговорити культурні аспекти.

Театралізація на уроках німецької мови є **потужним інструментом розвитку комунікативної компетентності, усного мовлення та творчих здібностей учнів**. Вона дозволяє:

- активізувати мовленнєву діяльність;
- підвищити мотивацію та інтерес учнів;
- формувати міжкультурні знання та емоційну компетентність;
- залучати учнів із різними стилями навчання та особливостями.

Разом із тим, існують **обмеження**, пов'язані з часом, ресурсами та психологічними бар'єрами учнів. Для успішної реалізації необхідно **поступове впровадження, адаптація до рівня учнів, використання підтримуючих матеріалів та чітке планування уроку**.

Театралізація, при правильному використанні, здатна **змінити звичайний урок у захопливу мовну подорож**, де учні не лише вчать німецьку мову, а й відчують її живу практику, емоції та культурний контекст.

Особливості навчання учнів рівня базової середньої освіти німецькій мові в умовах дистанційного та змішаного навчання.

Мета:

оволодіти знаннями про особливості організації та методики навчання німецької мови для учнів базової середньої освіти в умовах дистанційного та змішаного навчання, а також сформувати вміння ефективно застосовувати сучасні цифрові та інтерактивні інструменти у навчальному процесі.

Завдання:

- з'ясувати особливості навчальної діяльності учнів у дистанційному та змішаному форматі;
- визначити переваги та проблемні аспекти онлайн та змішаного навчання німецької мови;
- навчитися аналізувати ефективність використання цифрових платформ, інтерактивних вправ та мультимедійних ресурсів;
- сформувати навички планування та адаптації уроків німецької мови під умови дистанційного та змішаного навчання;
- розвинути вміння оцінювати результативність власної професійної діяльності в нових форматах навчання.

План:

1. Поняття дистанційного та змішаного навчання в контексті базової середньої освіти.
2. Особливості навчальної діяльності учнів у дистанційному та змішаному форматі.
3. Психолого-педагогічні чинники ефективності навчання німецької мови онлайн.
4. Методичні підходи та цифрові інструменти для формування мовленнєвих умінь у дистанційному та змішаному навчанні.
5. Самоаналіз професійної діяльності вчителя німецької мови в умовах дистанційного та змішаного навчання.

Для опрацювання теми доцільно використати такі джерела:

1. Редько В. та Полонська Т. Особливості дистанційного навчання іноземних мов у ЗЗСО — аналітичний матеріал про застосування онлайн-платформ, синхронних та асинхронних технологій, взаємодію з учнями та батьками в умовах дистанційної освіти. [Особливості дистанційного навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти в умовах карантину \(НАПН\)](#)

2. Терлецька Л. М., Яциняк О. «Дистанційне навчання: переваги та недоліки використання освітніх платформ для вивчення іноземних мов» — дослідження особливостей використання цифрових освітніх платформ, переваг, недоліків, що важливо для аналізу дистанційного навчання іноземної мови. [Дистанційне навчання: переваги та недоліки використання освітніх платформ](#)

3. «Актуальні проблеми навчання іноземних мов в умовах дистанційної освіти» — збірка матеріалів з аналізом технологічних та педагогічних

аспектів, синхронного і асинхронного навчання. [Інститут дистанційної освіти](#)

4. Булгару Н. «Технологія викладання німецької мови в умовах використання різних моделей дистанційного навчання» — стаття про методологічні моделі дистанційного навчання з прикладами та рекомендаціями (PDF джерело). [DSpace](#)

□ **Міжнародні / Німецькі джерела (з фокусом на DaF / Blended & Distance Learning)**

5. Moodle Platform in The Study of German as a Second Foreign Language — стаття про організацію змішаного та дистанційного навчання німецької мови з використанням платформ (Moodle). Moodle Platform in The Study of German as a Second Foreign Language (ResearchGate)

6. „Hybridunterricht“ — стаття в німецькій Вікіпедії про гібридне навчання (blended/hybrid teaching) — пояснення термінології, принципів та контексту поєднання онлайн і очного навчання. [Hybridunterricht \(німецька Вікіпедія\)](#)

7. Blended-learning / distance learning research (змішані форми навчання іноземних мов) — матеріали про загальні концепції blended learning, що використовуються при викладанні іноземних мов. [Effectiveness Study on Online or Blended Language Learning \(MDPI\)](#)

****8. ** (англ.) Learning to teach German: Blended-learning training programmes for future German language teachers** — розгляд програм підготовки вчителів DaF у форматі blended learning. (Academic/конференційна публікація) [SIRIO](#)

□ **Корисні онлайн-ресурси та портали для DaF та дистанційного навчання**

□ **DaF-Netzwerk** — портал з ресурсами, матеріалами та ідеями для вчителів німецької мови (мережевий ресурс з практичними матеріалами та методичними матеріалами). [DaF-Netzwerk — портал для викладачів німецької мови](#)

□ **Deutsch-Uni Online (DUO)** — онлайн-курси німецької, зокрема для самостійного вивчення та змішаного навчання. [Deutsch-Uni Online \(DUO\) ресурс для вивчення німецької онлайн](#)

□ **Goethe-Institut / AATG / DaF-рубрики на сайтах дипломатичних місій** — підтримка вчителів німецької мови, у тому числі і через онлайн-формати. [Німецькі місії у США](#)

□ **DAAD Training für DaF Lehrpersonen** — програми підвищення кваліфікації та актуальні тренінги для викладачів німецької як іноземної. [DAAD](#)

□ **Як використовувати ці джерела в роботі**

Українські джерела добре допомагають:

✓ Аналізувати стан дистанційного та змішаного навчання в українському контексті;

✓ З'ясувати практичні проблеми використання платформ і форм дистанційної роботи;

✓ Описати особливості організації ЗЗСО (синхронно/асинхронно).

[ДСНС України+1](#)

Іноземні/німецькі джерела доцільно використовувати для:

- ✓ Теоретичного обґрунтування blended learning, дистанційних методів;
- ✓ Порівняльних прикладів організації DaF у міжнародному контексті;
- ✓ Обґрунтування використання LMS (Moodle) та інших ICT- інструментів у навчанні німецької мови. [ResearchGate+1](#)

Корисні посилання для подальшого читання

- https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2243/ — особливості дистанційного навчання іноземних мов у школах України (НАПН) [ДСНС України](#)
- <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47131/> — дистанційне навчання: переваги та недоліки використання платформ [eLibrary KUBG](#)
- <https://doi.org/10.18778/2196-8403.2023.02> — Moodle для вивчення німецької у blended/distance форматі [ResearchGate](#)
- <https://de.wikipedia.org/wiki/Hybridunterricht> — визначення гібридного навчання (німецькою) [Вікіпедія](#)
- <https://www.daf-netzwerk.org/> — DaF-Netzwerk — матеріали та підтримка для вчителів DaF [Вікіпедія](#)

Теми рефератів

1. Сучасні підходи у викладанні німецької мови: вітчизняний та іноземний досвід

- Інтерактивні методи навчання німецької мови: порівняльний аналіз України та Німеччини.
- Використання цифрових технологій у викладанні німецької мови: Moodle, Kahoot, Quizlet.
- Вплив компетентнісного підходу на формування мовної компетенції школярів.
- Реалізація міжкультурного підходу на уроках німецької мови: кейси українських та німецьких шкіл.
- Роль комунікативного підходу у формуванні активного мовного середовища на уроці.

2. Труднощі у формуванні німецькомовної комунікативної компетентності учнів ЗЗСО. Самоаналіз власної професійної діяльності

- Типові помилки учнів у говорінні та письмі: причини та способи подолання.
- Самоаналіз діяльності вчителя німецької мови: практичні інструменти оцінювання ефективності уроків.
- Використання рольових ігор та проектних завдань для подолання труднощів комунікації.

- Формування аудіовальної компетенції у базовій середній школі: проблеми та рішення.
- Стратегії адаптації навчального матеріалу до індивідуальних особливостей учнів.

3. Позакласна робота з іноземної мови. Пісні, римівки, вірші, театралізації на уроках німецької мови. Особливість навчання німецькій мові дітей з особливими освітніми потребами

- Використання пісень і римівок для активізації словникового запасу та вимови.
- Театралізації як метод розвитку комунікативної компетенції: від сценарію до постановки.
- Інклюзивна освіта та адаптація позакласних заходів для учнів з ООП.
- Проєкти «Німецька мова через музику та театр»: планування та реалізація.
- Кроскультурні активності поза уроком: інтеграція українських та німецьких традицій.

4. Особливості навчання учнів рівня базової середньої освіти німецькій мові в умовах дистанційного та змішаного навчання

- Організація синхронних та асинхронних занять: досвід українських шкіл.
- Використання LMS-платформ (Moodle, Google Classroom) для змішаного навчання німецької мови.

- Психолого-педагогічні аспекти дистанційного навчання: мотивація та самоконтроль учнів.
- Гейміфікація та інтерактивні завдання у змішаному навчанні: приклади вправ та проєктів.
- Порівняльний аналіз дистанційного та очного навчання німецької мови: переваги та недоліки.

Глосарій

А

1. **Аудіювання (Hörverstehen)** – розуміння усного мовлення.
2. **Активне мовлення (Aktive Sprachproduktion)** – здатність говорити та писати у цілеспрямованому спілкуванні.
3. **Адаптація матеріалу (Materialanpassung)** – підготовка навчального контенту до рівня та потреб учнів.

Б

4. **Блендед-лінгвінг / Змішане навчання (Blended Learning)** – поєднання очного та онлайн навчання.

В

5. **Вірші (Gedichte)** – короткі художні тексти для розвитку мовних навичок та культури мови.

6. **Викладання інклюзивне (Inklusiver Unterricht)** – навчання з урахуванням дітей з особливими освітніми потребами.

7. **Відеоматеріали (Video-Materialien)** – аудіовізуальні ресурси для дистанційного та змішаного навчання.

Г

8. **Гейміфікація (Gamification)** – застосування ігрових елементів у навчальному процесі.

9. **Граматико-перекладний підхід (Grammar-Translation Method)** – традиційний метод навчання через переклад і граматику.

Д

10. **Дистанційне навчання (Fernunterricht / Online-Unterricht)** – навчання учнів віддалено через Інтернет.

11. **Дидактичні ігри (Didaktische Spiele)** – активності для розвитку мовних умінь через гру.

Е

12. **Електронні платформи (E-Learning Plattformen)** – Moodle, Google Classroom та ін. для навчання онлайн.

13. **Ефективність навчання (Lernerfolg)** – результативність засвоєння мовного матеріалу.

І

14. **Інтерактивні вправи (Interaktive Übungen)** – завдання, що передбачають активну участь учнів.

15. **Інклюзія (Inklusion)** – забезпечення рівного доступу до навчання для всіх учнів.

16. **Імпровізація (Improvisation)** – театралізація, рольові ігри для розвитку мовлення.

К

17. **Комунікативний підхід (Kommunikativer Ansatz)** – орієнтація на реальну комунікацію, а не на знання правил.

18. **Компетентність (Kompetenz)** – здатність застосовувати знання та уміння у практичній діяльності.

19. **Кроскультурна активність (Interkulturelle Aktivität)** – діяльність, що розвиває міжкультурну компетенцію.

М

20. **Мультимедіа (Multimedia)** – інтеграція тексту, аудіо, відео для навчання.

21. **Мотивація (Motivation)** – стимул для активної участі в навчальному процесі.

Н

22. **Німецькомовна компетентність (Deutschsprachige Kompetenz)** – уміння розуміти та використовувати німецьку мову.

23. **Навчальна діяльність (Lernaktivität)** – будь-яка цілеспрямована активність учнів у процесі вивчення мови.

О

24. **Онлайн-урок (Online-Unterrichtsstunde)** – урок, проведений у цифровому форматі.

25. **Освітні платформи (Bildungsplattformen)** – ресурси для дистанційного та змішаного навчання.

П

26. **Проектна діяльність (Projektarbeit)** – тривалі практичні завдання,

спрямовані на комунікативну мету.

27. **Пісні (Lieder)** – музичні твори як засіб розвитку вимови та словникового запасу.

28. **Позакласна робота (Außerschulische Aktivitäten)** – додаткові активності для розвитку мовних навичок.

Р

29. **Римівки (Reime)** – короткі ритмічні тексти для легшого запам'ятовування лексики.

30. **Рольові ігри (Rollenspiele)** – ситуації, що моделюють спілкування в життєвих контекстах.

С

31. **Синхронне навчання (Synchrones Lernen)** – заняття в режимі реального часу онлайн.

32. **Самоаналіз (Selbstreflexion)** – оцінювання власної діяльності учнем чи вчителем.

33. **Словникова компетентність (Wortschatzkompetenz)** – знання лексики та її активне використання.

Т

34. **Театралізація (Theaterpädagogik / Schauspiel)** – використання сценічних постановок для розвитку мовлення.

35. **Труднощі мовлення (Sprachschwierigkeiten)** – проблеми з вимовою, граматикою, словником.

У

36. **Умови навчання (Lernbedingungen)** – фактори, що впливають на успішність учнів.

37. **Участь учня (Schülerpartizipation)** – активна залученість у навчальний процес.

Ф

38. **Фідбек (Feedback)** – зворотний зв'язок вчителя або однокласників.

39. **Фонетична компетентність (Phonetische Kompetenz)** – правильна вимова та інтонація.

Ц

40. **Цифрові інструменти (Digitale Werkzeuge)** – Kahoot, Quizlet, Mentimeter для навчання німецької.

Ч

41. **Читання (Lesen)** – розвиток навичок розуміння письмового тексту.

Ш

42. **Шаблон уроку (Unterrichtsplan)** – структура заняття з чітким розподілом етапів та завдань.

Я

43. **Якісне оцінювання (Qualitative Bewertung)** – оцінка навчальної діяльності за критеріями компетентності.

Додаткові сучасні терміни для повноти (44-50)

44. **Адаптивне навчання (Adaptives Lernen)** – персоналізація завдань під рівень учня.

45. **Інтерактивна дошка (Interaktives Whiteboard)** – сучасний інструмент для візуалізації уроку.

46. **Мікролекції (Mikrolektionen)** – короткі онлайн-уроки для дистанційного формату.

47. **Онлайн-вікторини (Online-Quiz)** – перевірка знань у інтерактивному режимі.

48. **Підтримка самостійного навчання (Selbstgesteuertes Lernen)** – розвиток автономності учнів.

49. **Вебінар (Webinar)** – онлайн-лекція або практичне заняття.
50. **Віртуальний клас (Virtuelles Klassenzimmer)** – платформа для дистанційного спілкування та роботи.

Список рекомендованої літератури

Рекомендована література (основна)

1. Казанжи О. В. Методика навчання іноземних мов. Миколаїв, 2023. 227 с.
2. Методика викладання іноземних мов і культур: теорія і практика / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с. (не перевидавалась)
3. Сучасні технології та засоби формування іншомовної компетентності в письмі: колективна монографія. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2023. – 152 с.
4. Теоретичні засади історії методики навчання іноземних мов / під ред. С.Ю. Ніколаєвої. Тернопіль, 2021. 94 с.
5. Bimmel P., Kast B., Neuner G. Deutschunterricht planen. Tübingen, 2020. 176 S. (не перевидавалось)
6. Brash B., Pfeil A. Unterricht mit digitalen Medien. DLL 9. Stuttgart : Ernst Klett Sprachen, 2021. 144 S.
7. Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen. Straßburg, 2020. 244 S. (не перевидавалось)

Рекомендована література (допоміжна)

1. Практичні матеріали до вивчення німецької мови в умовах змішаного навчання / Уклала В.В. Науменко. 2023. 39 с.
2. Brinitzer M. DaF unterrichten: Basiswissen Didaktik Deutsch als Fremd- und Zweitsprache / M. Brinitzer, H.-J. Hantschel, S. Kroemer, M. Möller-Frorath, L. Ros. Stuttgart : Klett, 2020. 184 S. (не перевидавалось)

3. Hufeisen B., Gerhard N. Angewandte Linguistik für den Fremdsprachen Deutschunterricht. Tübingen, 2020. 144 S. (не перевидавалось)
4. Ziebell B. Unterrichtsbeobachtung und Lehrerverhalten. Fernstudieneinheit 32. Tübingen, 2023. 172 S.
5. Krafft A. Deutschdidaktik: Konzeptionen für die Praxis. UTB GmbH, 2022. 320 S.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Гете-інституту в Україні. URL: <http://www.goethe.de/ins/ua/kie/deindex.htm>
2. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>.
3. Європейського центру сучасних мов Ради Європи. URL: <http://www.ecml.at/>
4. Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан, М. С., Унгурян, І. К., Яковчук М. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prouhramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Inozemni.movy.5-9-kl/Inoz.mov.5-9.kl.Zymomrya.ta.in.14.07.pdf>
5. Інформаційного порталу Ради Європи (комітет з питань мовної освіти). URL: <http://www.coe.int/>
6. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 5 – 9 класи. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/561/56140/program_movi.pdf

7. Німецької служби академічних обмінів. URL:
http://www.daad.org.ua/de/daad_ukraine.htm
8. Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitniprogrami-dlya-2-11-klasiv>
9. Common European Framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors. URL:
<https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>.